

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

No1

2026
yanvar

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 – Texnika fanlari
08.00.00 – Iqtisodiyot fanlar

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB™
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

OpenAIRE

ROAD

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

BASE

Crossref

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

ISSN: 3060-463X

РЭУ.РФ
РОССИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА
ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 653 sahifa.
2026-yil, yanvar

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afarovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalendar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Botirali Roxataliyevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor

Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
- 05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
- 05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
- 05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
- 05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
- 05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
- 05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
- 05.01.07 – Matematik modellash
- 05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
- 05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
- 05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
- 05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
- 05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
- 05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
- 05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
- 05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
- 05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
- 05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
- 05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
- 05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
- 10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
- 10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
- 08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 – Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 – Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 – Marketing
- 08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 – Menejment
- 08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK

Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫЕ И ТЕХНОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОГО ТРАНСПОРТА УЗБЕКИСТАНА.....	26
Каракулов Фарход Зайпудинович	
TRANSPORT TIZIMIGA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISH VA TAKOMILLASHTIRISH USULLARI	33
Bababekova Gulchexra Baxtiyarovna	
QURILISH MATERIALLARI ISHLAB CHIQUARUVCHI KORXONALARNING SIFAT MENEJMENTI TIZIMINI BAHOLASH	38
Achilov Ilmurad Nematovich	
TURIZM OBYEKTLARINI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA RIVOJLANTIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEKANIZMLARI.....	45
Toshtemirov Xojiakbar Qahramon o'g'li	
КАЧЕСТВО КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ БАНКОВ УЗБЕКИСТАНА ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ПРОБЛЕМНЫХ КРЕДИТОВ	51
Алиева Сусанна Сейрановна	
ВЛИЯНИЕ ЛИБЕРАЛИЗАЦИИ И РЫНОЧНЫХ МЕХАНИЗМОВ НА РАЗВИТИЕ ОВЦЕВОДСТВА И КАРАКУЛЕВОДСТВА В ГЛОБАЛЬНОМ МАСШТАБЕ	58
Нуриллаев Жамолиддин Ярашевич	
BARQAROR INVESTITSİYALAR: IQTISODIYOTDAGI ROLI VA DOLZARBLIGI	65
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna	
KRAUDFANDING – BARQAROR RIVOJLANISHNI AMALGA OSHIRISH UCHUN INNOVATSION MOLIYAVIY VOSITA SIFATIDA.....	71
Ashurova Oltin Yuldashevna	
FUQAROLIK JAMIYATI INSTITUTLARINI DAVLAT TOMONIDAN QO'LLAB-QUVVATLASHDA MOLIYAVIY BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISH MASALALARI.....	78
Xusanova Gulsum Baxtiyorovna	
QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI UCHUN BARQAROR BREND QIYMATINI SHAKLLANTIRISH STRATEGIYALARI	84
Bekmurod Davlatmurotovich Ollaberganov, Zilola Baxramovna Abdikarimova	
TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI INVESTITSION JOZIBADORLIGINI OSHIRISHDA KORPORATIV BOSHQARUVNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	89
Atajanov Kamal Atavayevich	
AVTOTRANSFORMATORLARNING TASHQI MAGNIT MAYDONINING MATEMATIK MODELI	96
Pirmatov Nurali Berdiyrovich, Bekishev Allabergen Yergashevich, Baxriddinov Begzod Alibek o'g'li	
O'ZBEKISTON VA JAHON AMALIYOTIDA BUDJET MUASSASALARIDA BUXGALTERIYA HISOBINING RIVOJLANISHIGA RETROSPEKTIV TAHLIL	101
Berdiyev Toshkenboy Panjiyevich	
TIJORAT BANKLARIDA MUAMMOLI KREDITLARNI BOSHQARISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH: RISKGA ASOSLANGAN YONDASHUV VA AMALIY MEKANIZMLAR	108
Tojiyev Sardor Dilmurod o'g'li	
TIJORAT BANKLARI DEPOZIT BAZASINI MUSTAHKAMLASHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	113
Shayxiev Boburbek Ulug'bekovich	
DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIGI ASOSIDA OLIY TA'LIM TIZIMINI TRANSFORMATSIYA QILISHNING KONSEPTUAL MODELI.....	120
Abdullayev Javohir Abdumalik o'g'li	

GEODEZIYA VA GIS TEXNOLOGIYALARINING INTEGRATSIYASI.....	125
Ziynura sabirova	
RESPUBLIKADA UY-JOY QURILISHI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA DAVLAT VA XUSUSIY SEKTOR HAMKORLIGINING O'RNI	129
Otajonov Tohirjon Xo'janazar o'g'li	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ СИСТЕМЫ СОЦИАЛЬНО-ТРУДОВЫХ ОТНОШЕНИЙ НА ПРЕДПРИЯТИЯХ ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОГО ТРАНСПОРТА АО «УЗБЕКИСТОН ТЕМИР ЙУЛЛАРИ» В УСЛОВИЯХ СТРУКТУРНЫХ РЕФОРМ.....	133
Кадилова Шарофат Амоновна	
KASBLARNI MODERNIZATSIYA QILISH VA MEHNAT BOZORINING YANGI MODELINI BARPO ETISH	139
Ruziyev Oybek Abdumuminovich, Nurboyev Jaloliddin Mamadiyevich	
O'ZBEKISTONDA AVTOMOBIL BIZNESINING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI	143
Saidov Dilshodbek Razzakovich	
QISHLOQ JOYLARIDA MEHNAT RESURSLARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI BAHOLASH USULLARI	148
Amaniyazova Rayhan Bayniyazovna	
ЭКОНОМИЧЕСКАЯ ОЦЕНКА ЭКСПЛУАТАЦИОННОЙ УСТОЙЧИВОСТИ МАЛОМОЩНЫХ СЕТЕВЫХ СОЛНЕЧНЫХ ФОТОЭЛЕКТРИЧЕСКИХ СТАНЦИЙ В УСЛОВИЯХ УЗБЕКИСТАНА	153
Кудратов Афзалхужа Рустамович, Далмурадова Наргиза Нуриллаевна, Шогучкаров Санжар Кодирович	
MINTAQADA PARRANDACHILIK SANOATINI RIVOJLANTIRISHGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR VA ULARNING IQTISODIY SAMARADORLIKKA TA'SIRI	161
Qarshiyev Obidjon Egamberdiyevich	
INNOVATSION BANK EKOTIZIMLARINING TIJORAT BANKLARI RIVOJLANISHIDAGI ROLI	165
Aliyev Hasan Rayimjonovich	
ANALYSIS OF FACTORS OF INTENSIVE ECONOMIC GROWTH IN UZBEKISTAN	171
Sharipov Kamil	
SUN'IY INTELLEKT – TO'RTINCHI SANOAT INQILOBINING ASOSI.....	176
Kalonov Muxiddin Baxriddinovich	
KORXONALARDA MOLIVAVIY BOSHQARUVNING TASHKILY VA IQTISODIY MASALALARI	187
Jumayev Samariddin Ziyodullaevich	
YASHIL IQTISODIYOT KONSEPSIYASI ASOSIDA KICHIK BIZNES FAOLIYATINI OSHIRISH YO'LLARI	193
Isroilov Dilshodbek Rustamovich	
TALABALARDA O'Z-O'ZINI TARTIBGA SOLISH KO'NIKMALARINING RIVOJLANISHIDA INTERAKTIV TA'LIM PLATFORMALARINING O'RNI	198
Bozorova Muazzam Hamid qizi, Hakimova Gulnora Abdullo qizi, Hakimova Mushtariybonu Hamid qizi	
XIZMAT KO'RSATISH TARMOQLARIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA MONOPOLIYAGA QARSHI NAZORATNING XORIJIY TAJRIBASI	203
Bekbutayev Nodirjon Fayzullayevich	
XORAZM VILOYATIDA KAMBAG'ALLIK DARAJASINING O'ZGARISHI VA BU JARAYONGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR TAHLILI	208
Mayliyeva Sadoqat Safayozovna	
IQTISODIY-MATEMATIK VA SSENARIYLI YONDASHUVLARDAN FOYDALANIB SANOAT RIVOJLANISHINI BAHOLASH VA PROGNOZLASH	213
Turdiyev Ulug'bek Qayumovich, Qayumova Nurafshona Ulug'bek qizi	
EKSPORTNI RIVOJLANTIRISH STRATEGIYALARINING DOLZARBLIGI	217
Abdivaliyev Shahzodbek Xayrullayevich, Mutalov Sultonbek Abduraim o'g'li, Baymanova Mavlyuda Djurayevna, Ubaydullayeva Gulchexra Erkabayevna, Aipova Iroda Ikramovna	

LEGAL AND INSTITUTIONAL FOUNDATIONS OF ECONOMIC COOPERATION BETWEEN THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN AND INTERNATIONAL FINANCIAL INSTITUTIONS	222
Yovkochev Sherzod	
ICHKI AUDIT FUNKSIYALARINING ICHKI NAZORATNI TA'MINLASHDAGI AHAMIYATI	228
Tursunov Shohruxmirzo Baxtiyor o'g'li	
MOSH DONINI YANCHIB Olishda qo'llaniladigan qurilmani loyihalash	232
Qurbanov Abdimalik Jo'rayevich	
DAVLAT BOSHQARUVIDA SAMARADORLIKNI BAHOLASH: INSTITUTSIONAL MEXANIZMLAR, RAQAMLI YECHIMLAR VA AMALIY KUTILMALAR	239
Sarvar Saidov Xayrulloevich	
O'ZBEKISTONDA TURIZMNI RIVOJLANTIRISH KONSEPSIYASI DOIRASIDA UNING INFRATUZILMASINI TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH BORASIDA TAVSIYALAR	244
Tashov Mizrob Maxmudovich	
DAVLAT BOSHQARUV ORGANLARIDA INSON KAPITALINI BOSHQARISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMLARI	251
Mashrabaliyev Ibroximbek Mashrabaliyevich	
ФИНАНСЫ И ВЫСШАЯ МАТЕМАТИКА В КОНТЕКСТЕ ГЛОБАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ И ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА	257
Айматова Фарида Хуразовна	
ZAMONAVIY IQTISODIY RIVOJLANISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING ROLI	263
Salayeva Dilafro'z Aybekovna	
ДИАГНОСТИКА СИНХРОННОГО ДВИГАТЕЛЯ НА ОСНОВЕ ИЗМЕРЕНИЯ ВНЕШНЕГО МАГНИТНОГО ПОЛЯ	267
Пирматов Нурали Бердярович, Бекишев Аллаберген Ергашевич, Мамуров Алмас Жумабой угли	
XORIJIIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI ASOSIDA SANOAT KORXONALARIDA INNOVATSION FAOLIYATNI RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARI VA XUSUSIYATLARI	275
Kurbanova Shaxnoza Yuldashbayevna	
СТРАТЕГИЧЕСКАЯ ОЦЕНКА СТОИМОСТИ КОМПАНИИ В СДЕЛКАХ СЛИЯНИЙ И ПОГЛОЩЕНИЙ	279
Ли Илларион Георгиевич	
KO'P YADROLI CPU VA GPU ARXITEKTURALARIDA DIFFERENSIAL TENGLAMALARNI SONLI YECHISH UCHUN PARALLEL ALGORITMLARNI ISHLAB CHIQISH VA SAMARADORLIGINI BAHOLASH	284
Ismailov Shixnazar Rashid o'g'li, Ubaydullayev Farrux Fathulla o'g'li, Odilov Asliddin Isoq o'g'li	
СИСТЕМАТИЧЕСКОЕ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ НАЛОГООБЛОЖЕНИЯ — ОСНОВА ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ЭКОНОМИКИ	291
Муталов Абдуазим	
O'ZBEKISTONDA INVESTITSIYALARNING HUDUDIIY TARKIBI VA UNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	295
Ermamatov Shonazar Jumakulovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA INVESTITSIYA SIYOSATI: INSTITUTSIONAL VA RAQAMLI ISLOHOTLAR	302
Sobirov Yo'ldoshboy Ro'zimboevich	
QASHQADARYO VILOYATINING IJTIMOIIY-IQTISODIY SALOHIIYATI VA BARQAROR RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI	310
Tuyev Abdurahmon Yusubovich	
ТЕМИР YO'L STANSIYALARIDA STRELKALI O'TKAZGICH QURILMALARI BO'YICHA YO'L QO'YILGAN NOSOZLIKLAR VA ULARNING TAHLILI	315
Yunusova Gulshanoy Umarali qizi	

SANOAT KORXONALARIDA ASOSIY FONDLARDAN VA ISHLAB CHIQUVATIDAN SAMARALI FOYDALANISH YO'LLARI.....	320
Ulashev Xubbim Askarovich	
TURLI YO'L SHAROITLARIDA TO'QNASHUV PAYTIDA TORMOZLASH VA BOSHQARUV PARAMETRLARI	324
Uralbayev Anvar Ubaydullayevich	
YANGI YARATILGAN MAHALLIY DURAGAY PILLALARNI YAKKA CHUVISH NATIJALARINING TAHLILI.....	328
Sobirov Qo'ziboy Erkinovich	
UY-JOY KOMMUNAL XIZMAT KO'RSATISHNI ZAMONAVIY YO'LLARI.....	332
Boboqulov S.B.	
TARJIMON DASTURLARIDA MULTITILLARNI TASNIFLASH: MAVJUD YONDOSHUVLAR VA MUAMMOLAR	338
Maxmudjanova Sayyora Yashin qizi	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARIDA ICHKI AXBOROT TIZIMLARINING MODERNIZATSIYASI ORQALI ISHLAB CHIQUVATIDAN JARAYONLARINI OPTIMALLASHTIRISH	343
Yo'ldoshev Nodirbek Ne'matjon o'g'li	
NEFT VA GAZ TERMINOLOGIYASINING SHAKLLANISHI VA RIVOJLANISHINING NAZARIY ASOSLARI.....	349
Jo'rayeva Malohat Muhammadovna, Quryozova Gulshan Akmal qizi	
УСИЛЕНИЕ РОЛИ МЕЖДУНАРОДНЫХ ДЕНЕЖНЫХ ПЕРЕВОДОВ В ДОСТИЖЕНИИ УСТОЙЧИВОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА В УЗБЕКИСТАНЕ	355
Гимранова О. Б.	
TIJORAT BANKLARI FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHDA INVESTITSIYA OPERATSIYALARINING AHAMIYATI.....	361
Yuldashev Fozil Turapovich	
QO'SHILGAN QIYMAT SOLIG'INI HISOBLASH VA UNDIRISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISHNING DOLZARB MASALALARI	373
Jumanazarov Alisher Toshtemir o'g'li	
ВЛИЯНИЕ КАЧЕСТВА ПУБЛИЧНОГО ФИНАНСОВОГО УПРАВЛЕНИЯ НА ДИНАМИКУ ЭКОНОМИКИ	377
Наимов Шохрух Шарофиддинович	
DIVIDEND SIYOSATINI SHAKLLANTIRISHDA FOYDA SIFATI VA FOYDANI BOSHQARISHNING TA'SIRI.....	383
Eshev Furqat A'zamovich	
ТРАНСФОРМАЦИЯ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ УМНЫМ ГОРОДОМ НА БАЗЕ ЦИФРОВЫХ ПЛАТФОРМ С ОРИЕНТАЦИЕЙ НА ЧЕЛОВЕКА	388
Рахимова Мадина Шухрат кизи	
XO'JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLARDA HISOB SIYOSATINING USLUBIY JIHATLARI	393
Toshpo'latov A. A.	
MOLIYAVIY HISOBOT ISHONCHLILIGINI OSHIRISH YO'NALISHLARI.....	398
Zufarova Zilola Rahim qizi	
RAQAMLI PUL TIZIMINING KORRUPSIYA VA YASHIRIN IQTISODIYOTGA QARSHI KURASHDAGI INSTITUTSIONAL AHAMIYATI.....	403
Putatov Dilshod Xaqberdiyevich, Abdiyev Mansur Musurmonovich	
KICHIK TADBIRKORLIK SUBYEKTLARIDA SOLIQ HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH.....	408
Toshtemirov To'liqin Toirjonovich	
АКТИВИЗАЦИЯ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ И ЭФФЕКТИВНОСТЬ ИНВЕСТИЦИЙ В СЕЛЬСКОМ ХОЗЯЙСТВЕ В УСЛОВИЯХ ПРИАРАЛЬЯ (НА ПРИМЕРЕ РЕСПУБЛИКИ КАРАКАЛПАКСТАН).....	411
Жоллыбеков Хурмет Бахыт улы	

KORPORATIV MUNOSABATLAR ISHTIROKCHILARINING HUQUQLARINI HIMOYA ETISH VA TA'MINLASHNING HUQUQIY-IQTISODIY SHAKLLARI	416
Rustamova Dilbar Rustamovna	
IQTISODIY TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA STRATEGIK MENEJMENTNI RIVOJLANTIRISHNING XORIJIY Tajribalari	423
Ismadiyarov Alisher Abduraxmon o'g'li	
METALLURGIK TEXNOGEN CHIQINDILARDAN KAMYOB METALLARNI AJRATIB OLISH TEKNOLOGIYASI	427
Qayumov Oybek Azamat o'g'li, Ro'ziyev Ulug'bek Mamarasulovich, Abdullayev Farruh Odiljon o'g'li	
TRANSCHEGARAVIY ELEKTRON SAVDONI TAKOMILLASHTIRISHDA XO'JALIK ALOQALARI LOGISTIKASI	434
Yakubov Maksadxan Sultaniyazovich, Jumaboev Behzod	
YASHIL IQTISODIYOTGA INVESTISIYALARNI JALB QILISH	443
Raimjanova Madina Asrarovna	
O'ZBEKISTONDA ZARGARLIK XIZMATLARI BOZORINI RIVOJLANTIRISH YO'LLARI	448
Azizova Roxila Baxodir qizi	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARI FAOLIYATIDA INVESTITSİYALARDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING EKONOMETRIK MODELLASHTIRISH	452
Isakova Naima Ikromjonovna	
RIVOJLANAYOTGAN MAMLAKATLAR IQTISODIYOTIDA AJ "HUDUDIY ELEKTR TARMOQLARI" MOLIYAVIY BARQARORLIGINI MUSTAHKAMLASH YO'LLARI	459
Bo'ranboyeva Shoira Rustamovna	
"QISHLOQ HUDUDLARIDA XOTIN-QIZLARNING BARQAROR TURMUSH TARZINI TA'MINLASHDA NODAVLAT NOTIJORAT TASHKILOTLARINING O'RNI VA AHAMIYATI"	466
Xoliyorova Shoxista Qahramon qizi, Niyozova Ruxsora	
SMART TOURISM KAK INSTRUMENT USTOYCHIBOYO RAZVITIYA TURISTSKIX REGIONOV: MEJDUHARODNYY OPIYT I REGIONALNAYA ADAPTIATSIYA	471
Usmanova Aziza Baxodirovna	
XUFIYONA IQTISODIYOT KO'LAMINI QISQARTIRISHDA SOLIQ MA'MURCHILIGINI RIVOJLANTIRISHNING TUTGAN O'RNI	477
Atamurodov To'liqn To'ymurodovich, Mamatkulov Salimjon Rahmonkulovich, Abdiyev Mansur Musurmonovich	
IQTISODIYOTDA TURIZM O'RNINI STATISTIK TAHLILINING XALQARO STANDARTLARI VA TAJRIBALARI	482
Jumanova Zilola Tuychiyevna	
INVESTITSIYA LOYIHALARINI MOLIYALASHTIRISH TIZIMIDA BANK KREDITLARINING O'RNI VA AHAMIYATI	489
Faxriddinov Temur Faxriddin o'g'li	
XALQARO MOLIYA BOZORLARIDAN MOLIYAVIY RESURLARNI JALB ETISHDA SUVEREN KREDIT REYTINGLARINING O'RNI	494
Mamadaliyev Poziljon Mansurjon o'g'li	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA MIJOZLAR BILAN O'ZARO MUNOSABATLAR RIVOJLANISH HOLATI TAHLILI	500
Ismailova Ma'mura Eldorovna	
MILLIY SANOAT RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA INSON KAPITALINING O'RNI	506
Yunusov Foziljon G'ulomqodirovich	
XONDIZA KONI POLIMETALL RUDALARINI FLOTATSIYALASHDA REAGENT REJIMINI TAKOMILLASHTIRISH	511
Shodiyev Abbas Ne'mat o'g'li, Egamberdiyev Baxtiyor Barat o'g'li	
EKSPORT-IMPORT OPERATSIYALARI BO'YICHA MUDDATI O'TGAN DEBITOR QARZDORLIKNI ANIQLASHDA RAQAMLI SOLIQ NAZORATI MONITORINGINING QO'LLANILISHI VA SAMARADORLIGI	517
Tashmuxeamedov Dilmurod Mirabzalovich	

SOLIQ SALOHİYATIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR VA ULARNING TA'SIRI	522
Jurayev Xusan Atamuratovich	
IMPROVING MECHANISMS FOR ATTRACTING FOREIGN INVESTMENTS	528
Sobirov A. Abdurasul	
MINTAQADA KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA INVESTITSİYALARNING AHAMIYATI	533
Masharipov Sardorbek Farxadovich	
TECHNOLOGY-DRIVEN VISITOR MANAGEMENT SYSTEMS FOR ENHANCING MUSEUM EXPERIENCE AND PERFORMANCE	539
Ibroximova Aziza Abbasovna	
XALQARO MOLİYAVIY INSTITUTLARNING O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIGA TA'SIRI	545
Kurbonbekova Moxichexra Turobjonovna	
NAVOIY KON-METALLURGIYA KOMBINATIDA "AQLLI KON" KONSEPSIYASINI AMALGA OSHIRISH TAJRIBASI	551
Kurbanova Mehriniso Nematjanovna	
INVESTITSIYA JARAYONLARINING HUDUDIY IQTISODIY RIVOJLANISHGA STRATEGIK TA'SIRI	556
Ibrohimov Behzodbek Baxromjon o'g'li	
SAMARQAND VILOYATI SAVDO KORXONALARI FAOLIYATINING TASHKILY VA IQTISODIY XUSUSIYATLARI	562
Toxirova Gullola Mirkamolovna	
ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ МЕХАНИЗМЫ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ УПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЕМ СТРЕЛКОВОГО СПОРТА В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН	568
Юсупов И.	
ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫЕ ОСНОВЫ УПРАВЛЕНИЯ СТРАТЕГИЕЙ ПРЕДПРИЯТИЯ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ	573
Тарават Абдул-Салам	
MAHALLIY AHOLINING ISHTIROKINI TA'MINLASH TIZIMLARINI TAKOMILLASHTIRISH ORQALI TURISTIK MINTAQALARNI RIVOJLANTIRISH ZARURATI	581
Abduxamidov Sarvar Adxamovich	
MUQOBIL ENERGIYA VOSITALARINI JORIY ETISH HOLATINING STATISTIK TAHLILI	586
Ashurov Azizbek Ergash o'g'li	
YANGI O'ZBEKISTONDA OLIY TA'LIM MUASSASALARI AXBOROT-RESURS MARKAZLARI FAOLIYATINI STRATEGIK BOSHQARISH MODELI	592
Qurbanova Muazzam Fazliddinovna	
MEHMONXONA SANOATIDA ESG TUSHUNCHASI VA UNING AHAMIYATI	596
Xusenova Mexrangiz	
DAVLAT-XUSUSIY SHERIKCHILIK ASOSIDA HUDUDLARNING INVESTITSIYAVIY JOZIBADORLIGINI OSHIRISH VA XORIJIY INVESTITSIYALARNI JALB ETISH	600
Amirova Dilshoda, Usmonova Shahrinoz Ilhom qizi	
MINTAQQA IQTISODIYOTINI RIVOJLANISHIDA TADBIRKORLIK FAOLIYATI SAMARADORLIGINING ROLINI EMPIRIK JIHATDAN TAHLILI	605
Bekbergenov G'ayrat Shuxratovich	
NITROGEN FIXATION CHARACTERISTICS OF AZOLLA CAROLINIANA UNDER THE INFLUENCE OF HEAVY METAL (CR ⁶⁺)	610
Sh. Azimov, E. Egamberdiev, S. Turabdajanov	
EKOLOGIK TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA DAVLAT SIYOSATI VA NORMATIV-HUQUQIY TARTIBGA SOLISHNING TA'SIRI	616
Mirzayeva Nilufar Sabirjanovna	

«O‘ZBEKNEFTGAZ» AKSIYADORLIK JAMIYATIDA «ESG» STANDARTLARINI JORIY ETISH	622
Ibragimova Saodat Abdumo‘minovna, Xusainov Ravshan Raximovich	
O‘ZBEKISTON SANOATINING HOZIRGI HOLATI VA IQTISODIY KO‘RSATKICHLARI DINAMIK TAHLILI	627
Ne‘matov Shoxruxbek Ma‘murjon o‘g‘li	
SOLIQ TIZIMI SAMARADORLIGINI BAHOLASH: KLASSIK VA ZAMONAVIY METODOLOGIK YONDASHUVLAR	634
Ugay Darya Sergeevna, Raxmonov Doniyor Ixtiyor o‘gli, Mamanov Alisher Umbarovich	
MEVA-SABZAVOTCHILIK TARMOG‘INING EKSPORT SALOHIYATINI BOSHQARISH SAMARADORLIGINING DINAMIK TAHLILI	642
Ergashev Jamshid Axmadaliyevich	
KORXONALAR IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA‘MINLASHNING USLUBIY YONDASHUVLARI	647
Jamoliddinov Jobirbek Bohodir o‘g‘li	

KORXONALAR IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHNING USLUBIY YONDASHUVLARI

Jamoliddinov Jobirbek Bohodir o'g'li

O'zbekiston Respublikasi Milliy
gvardiyasi katta ofitseri

Email: jobirjamoliddinov61@gmail.com

ORCID: [0009-00081629](https://orcid.org/0009-00081629)

Annotatsiya. Ushbu maqolada iqtisodiy xavfsizlik korxonaning ichki va tashqi tahdidlarga qarshi barqaror faoliyat yuritish qobiliyatini ifodalovchi kompleks tizim sifatida talqin etiladi. Ilmiy manbalar asosida iqtisodiy xavfsizlikni baholashda moliyaviy ko'rsatkichlar bilan bir qatorda institutsional, tashkiliy va innovatsion omillarni hisobga olish zarurligi asoslanadi. Shuningdek, raqobatbardoshlikni oshirish va zamonaviy boshqaruv mexanizmlarini joriy etish orqali korxonalarining barqaror rivojlanishini ta'minlash mumkinligi ilmiy jihatdan izohlanadi. Adabiyotlar tahlili natijalari korxona iqtisodiy xavfsizligini ta'minlash bo'yicha amaliy tavsiyalar ishlab chiqishda nazariy asos bo'lib xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: korxona iqtisodiy xavfsizligi, innovatsion boshqaruv, raqamlashtirish, risklarni boshqarish, barqaror rivojlanish.

Abstract. This article interprets economic security as a complex system that represents the ability of an enterprise to operate stably against internal and external threats. Based on scientific sources, it is justified that, along with financial indicators, institutional, organizational and innovative factors should be taken into account when assessing economic security. It is also scientifically explained that it is possible to ensure the sustainable development of enterprises by increasing competitiveness and introducing modern management mechanisms. The results of the literature analysis serve as a theoretical basis for developing practical recommendations on ensuring the economic security of an enterprise.

Keywords: economic security of an enterprise, innovative management, digitalization, risk management, sustainable development.

Аннотация. В данной статье экономическая безопасность рассматривается как комплексная система, отражающая способность предприятия стабильно функционировать в условиях внутренних и внешних угроз. На основе научных источников обосновывается необходимость учета при оценке экономической безопасности, наряду с финансовыми показателями, институциональных, организационных и инновационных факторов. Также научно доказано, что обеспечение устойчивого развития предприятий возможно путем повышения конкурентоспособности и внедрения современных механизмов управления. Результаты анализа литературы служат теоретической основой для разработки практических рекомендаций по обеспечению экономической безопасности предприятия.

Ключевые слова: экономическая безопасность предприятия, инновационное управление, цифровизация, управление рисками, устойчивое развитие.

KIRISH

Zamonaviy global iqtisodiy va raqamli sharoitlarda korxona iqtisodiy xavfsizligi — bu korxonaning barqaror, samarali va xavfsizlikka asoslangan faoliyat yuritishini ta'minlovchi kompleks tizimdir. Iqtisodiy xavfsizlik korxonaning ichki va tashqi muhitidan kelib chiqadigan risklar, xavf-xatarlar va noaniqliklarga qarshi chidamliligini oshirish orqali uning barqarorligini, raqobatbardoshligini va uzluksizligini kafolatlash vazifasini bajaradi (Primorac, Kozina & Turčić, 2018).

Bugungi kunda olib borilayotgan iqtisodiy islohotlar natijasida korxonalar faoliyati tezkor o'zgaruvchan iqtisodiy sharoitlar natijasida yuzaga kelayotgan turli xildagi inijliklar va, o'z o'rnida, imkoniyatlar qurshovida amalga oshirilmoqda. Jahon xo'jalik aloqalarining chuqurlashuvi, raqobatning keskinlashuvi va moliyaviy beqarorlik sharoitida iqtisodiy xavfsizlik masalasi korxona boshqaruvida ustuvor ahamiyat kasb etmoqda.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Zamonaviy ilmiy adabiyotlarda korxona iqtisodiy xavfsizligi barqaror rivojlanish, raqobatbardoshlik va risklarni boshqarish bilan uzviy bog'liq holda talqin etilmoqda.

Mahalliy tadqiqotchi Sadriddinova N. X. o'z maqolasida korxonalar iqtisodiy xavfsizligini ta'minlash mexanizmi va metodologik asoslarini tahlil qiladi. Uktamov X. F. sanoat korxonalarida iqtisodiy xavfsizlikni ta'minlash bilan bog'liq muammolarni o'rgangan. Tadqiqotchi Bayboboeva F. N. (2025) esa nazariy-metodologik yondashuvlar asosida iqtisodiy xavfsizlik samaradorligini oshirish yo'llarini tavsiflagan. Tadqiqotchilar ushbu tushunchani korxonaning ichki va tashqi tahdidlarga qarshi turish qobiliyatini ifodalovchi kompleks tizim sifatida baholaydilar.

Primorac, Kozina va Turčić (2018) iqtisodiy xavfsizlikni moliyaviy barqarorlik, resurslardan samarali foydalanish va strategik boshqaruv bilan integratsiyalashgan holatda izohlab, u moliyaviy ko'rsatkichlar bilan cheklanmasdan, tashkiliy va texnologik omillarni ham qamrab olishi zarurligini ta'kidlaydilar. Shynkar, Gontar va Dubyna (2020) iqtisodiy xavfsizlikni baholashda risklarni aniqlash, tahlil qilish va monitoring mexanizmlarining muhimligini asoslab beradilar.

Kopylyuk va hammualliflar (2021) esa risk tahlili, strategik rejalashtirish va moliyaviy monitoring tizimlarini joriy etish korxona barqarorligini oshirishda hal qiluvchi ahamiyatga ega ekanligini ko'rsatadilar. Raqamlashtirish jarayonlari ham iqtisodiy xavfsizlikni mustahkamlashda muhim omil bo'lib, raqamli texnologiyalar boshqaruv samaradorligini oshirish va risklarni kamaytirishga xizmat qiladi. Umuman olganda, iqtisodiy xavfsizlikni ta'minlash tizimli yondashuv, strategik boshqaruv va raqamli transformatsiyaga asoslanishi lozim.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda korxonalar iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashning uslubiy yondashuvlarini ilmiy asosda o'rganish va tahlil qilish maqsadida kompleks metodologik yondashuvdan foydalanildi. Tadqiqot metodologiyasi tizimli, funksional va integratsiyalashgan yondashuvlar uyg'unligiga asoslanib, iqtisodiy xavfsizlikni ko'p komponentli va dinamik jarayon sifatida baholash imkonini berdi. Tadqiqot jarayonida umumilmiy va maxsus ilmiy usullar, jumladan, tahlil va sintez, induksiya va deduksiya usullari orqali iqtisodiy xavfsizlik tushunchasining mazmun-mohiyati hamda uning tarkibiy elementlari o'rganildi va nazariy xulosalar umumlashtirildi. Taqqoslash (komparativ) usuli yordamida xorijiy va mahalliy yondashuvlar solishtirilib, ularning ustun va zaif jihatlari aniqlab berildi. Metodologik asos sifatida tizimli yondashuv tanlanib, korxona iqtisodiy xavfsizligining moliyaviy, tashkiliy, texnologik va axborot komponentlari o'zaro bog'liqlikda tahlil qilindi. Shuningdek, risk-menejment konsepsiyasi asosida risklarni aniqlash, baholash va monitoring qilish bosqichlari izchil ko'rib chiqilib, iqtisodiy xavfsizlikni ta'minlashda strategik va prognozlash mexanizmlarining ahamiyati asoslab berildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

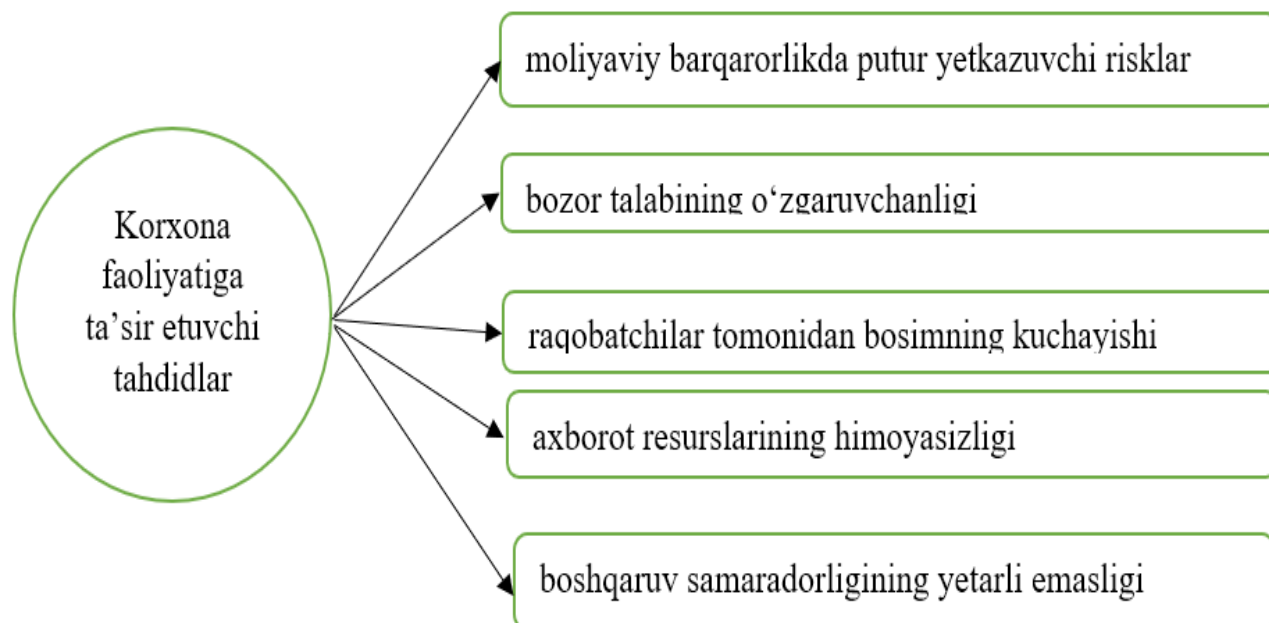
Korxonaning iqtisodiy xavfsizligi, shuningdek, uning ichki resurslarini samarali boshqarish, moliyaviy barqarorlikni ta'minlash, bozor sharoitlariga moslashish va strategik qarorlar qabul qilish orqali amalga oshiriladi. Bu tushuncha oddiygina moliyaviy natijalarni yaxshilashdan iborat bo'lib qolmay, balki korxonani ushbu natijalarga erishuvchan qilish jarayonini tashkil etadi — ya'ni barqaror o'sish, xavf-xatarlarni oldindan aniqlash, monitoring qilish, baholash va izchil boshqaruv mexanizmlari orqali amalga oshiriladi (Shynkar, Gontar & Dubyna, 2020).

Korxona iqtisodiy xavfsizligi kontsepsiyasi tizimli yondashuv asosida rivojlangan bo'lib, u bir nechta funksional komponentlarni o'z ichiga oladi: moliyaviy barqarorlik, tashqi tahdidlarga tayyorlik va moslashuvchanlik, raqamli infratuzilma xavfsizligi, resurslarni samarali boshqarish va risklarni baholash tizimlari. Bu elementlarning barchasi birgalikda korxona iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashga xizmat qiladi.

An'anaviy boshqaruv usullari zamonaviy iqtisodiy tahdidlarning murakkab tabiatini to'liq qamrab ololmaydi. Shu bois iqtisodiy xavfsizlikni ta'minlashda innovatsion yondashuvlarga asoslangan yangi mexanizmlarni joriy etish zarurati yuzaga kelmoqda.

Korxona iqtisodiy xavfsizligi uning moliyaviy holatini, ishlab chiqarish salohiyatini, investitsion imkoniyatlarini va intellektual resurslarini ichki hamda tashqi salbiy omillardan himoyalash darajasini ifodalaydi. Iqtisodiy xavfsizlik darajasining pastligi korxona barqarorligining buzilishiga, moliyaviy yo'qotishlar va raqobatbardoshlikning pasayishiga olib kelishi mumkin. Shu sababli iqtisodiy xavfsizlik masalasi korxona strategik boshqaruv tizimining ajralmas tarkibiy qismi sifatida qaralishi lozim.

Hozirgi iqtisodiy sharoitda korxonalar faoliyatiga ta'sir etuvchi tahdidlar xilma-xil bo'lib, ular quyidagi jadvalda keltirilgan asosiy yo'nalishlarda namoyon bo'ladi (1-rasm):

1-rasm. Korxona faoliyatiga ta'sir etuvchi tahdidlar

Mazkur tahdidlar korxona iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashda yangicha yondashuvlarni talab etadi.

Zamonaviy sharoitda iqtisodiy xavf-xatarlarning oldini olishning muhim omillaridan biri raqamli texnologiyalardan keng formatda foydalanishdir. Analitik axborot tizimlari, katta ma'lumotlar va sun'iy intellekt asosida iqtisodiy jarayonlarni muntazam nazorat qilish orqali vujudga kelishi mumkin bo'lgan tahdidlarni erta aniqlash va ularni bartaraf etish imkonini beradi.

Bundan tashqari, risklarni boshqarishning integratsiyalashgan tizimini tashkil qilish orqali iqtisodiy xavfsizlikni ta'minlash samaradorligini oshirishga keng imkoniyat yaratiladi. Ushbu tizim korxona faoliyatidagi moliyaviy, operatsion va strategik risklarni kompleks baholashga hamda bir vaqtning o'zida vujudga kelgan risklarni kamaytirishga xizmat qiladi.

Axborot xavfsizligini ta'minlash ham iqtisodiy xavfsizlikning muhim innovatsion yo'nalishlaridan biri bo'lib, kiberxavflarni kamaytirish va intellektual mulkni himoya qilish orqali iqtisodiy yo'qotishlarning oldi olinadi.

Global iqtisodiyot jadal o'zgarishlar, texnologik innovatsiyalar, bozor beqarorligi, pandemiya ta'siri va siyosiy noaniqliklar kabi omillar sababli juda noaniq tus oldi. Bu sharoitda korxonalar uchun iqtisodiy xavfsizlik strategiyalarini ishlab chiqish va samarali amalga oshirish nihoyatda muhim bo'lib qoldi. Ular o'z faoliyatini xavflardan himoya qilish bilan birga strategik o'sish yo'nalishlarini ham aniqlab oladi. Shu bois zamonaviy iqtisodiy muhit korxonalarni faqat daromad olish vositasi sifatida emas, balki noaniqlik sharoitida barqarorlikni saqlab qolish majburiyati bilan yuzma-yuz qildi (Uktamov, 2023).

Shuningdek, bozor sharoitida korxonalar o'z raqobatbardoshligini saqlab qolish orqali iqtisodiy xavfsizlikni mustahkamlash strategiyalarini joriy qiladilar. Moliyaviy barqarorlik, bozor talablariga moslashishga qodir tashkiliy struktura va innovatsion yechimlar korxonaning risklarga qarshi chidamliligini oshiradi (Toxirov, 2024).

Korxona iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashda asosiy uslubiy yo'nalishlardan biri risklarni boshqarish tizimini shakllantirish hisoblanadi. Risklarni aniqlash, tahlil qilish, boshqarish va monitoring qilish bosqichlarining izchil amalga oshirilishi korxona barqarorligini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega (Shynkar, Gontar & Dubyna, 2020). Ushbu jarayonda diagnostika tizimlaridan foydalanish potentsial xavf-xatarlarni oldindan aniqlash va profilaktik choralarni ishlab chiqishga imkon beradi (Uktamov, 2024).

Iqtisodiy xavfsizlikning markaziy komponenti sifatida moliyaviy barqarorlik alohida o'rin tutadi. Pul oqimlarini boshqarish, aktivlar va majburiyatlar muvozanatini saqlash hamda moliyaviy monitoring tizimlarini joriy etish moliyaviy risklarni kamaytirishga xizmat qiladi (Kopylyuk et al., 2021). Shu bilan birga, raqamli transformatsiya axborot va kiberxavfsizlikni mustahkamlash hamda ichki jarayonlarni real vaqt rejimida nazorat qilish imkonini beradi (Makhmudova & Janizakova, 2025).

Iqtisodiy xavfsizlikni ta'minlashda mehnat, moddiy, moliyaviy, intellektual va axborot resurslari hamda strategik boshqaruvning o'zaro uyg'unligi muhim hisoblanadi (Bayboboeva, 2025). Kompleks yondashuv va SWOT tahlil asosida kuchli va zaif tomonlarni aniqlash korxona iqtisodiy xavfsizligini mustahkamlash uchun zarur ilmiy asos yaratadi (1-jadval).

1-jadval. Korxona iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashda SWOT tahlili

Kuchli jihatlar (Strengths) - Moliyaviy barqarorlik va likvidlik darajasining nisbatan yuqoriligi; - Malakali kadrlar salohiyati va boshqaruv tajribasining mavjudligi; - Raqamli texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlari; - Ichki nazorat va rejalashtirish tizimining mavjudligi;	Zaif tomonlari (Weaknesses) - Risklarni boshqarish tizimining yetarli darajada shakllanmaganligi; - Axborot xavfsizligi mexanizmlarining sustligi; - Moliyaviy resurslardan foydalanish samaradorligining pastligi; - Innovatsion faoliyatga investitsiya hajmining cheklanganligi
Imkoniyatlar (Opportunities) - Raqamli iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalarning rivojlanishi; - Davlat tomonidan iqtisodiy qo'llab quvvatlash dasturlari; - Investitsion muhitning yaxshilanishi; - Xalqaro bozorlar bilan integratsiya imkoniyatlari.	Tahdidlar (Theats) - Bozor konyukturasining beqarorligi; - Raqobat muhitining keskinlashuvi; - Moliyaviy va iqtisodiy inqiroz xavfi; - Kiberxavflar va axborot tahdidlarining ortib borishi

Zamonaviy bozor sharoitida an'anaviy boshqaruv usullari korxona iqtisodiy xavfsizligini to'liq ta'minlay olmaydi. Shu sababli innovatsion yondashuvlar, jumladan raqamli texnologiyalar, katta ma'lumotlar tahlili, sun'iy intellekt, integratsiyalashgan risk-menejment tizimlari va axborot xavfsizligi mexanizmlari iqtisodiy xavfsizlikni mustahkamlashda samarali vosita hisoblanadi.

SWOT tahlil asosida ishlab chiqilgan strategik xulosalar korxona kuchli jihatlarini va mavjud imkoniyatlardan oqilona foydalanish, zaif tomonlarni bartaraf etish hamda tashqi tahdidlarni minimallashtirish orqali moliyaviy barqarorlikni oshirish imkonini beradi.

Ushbu yondashuvlar korxonaning moliyaviy barqarorligini mustahkamlash, risklarni kamaytirish va uzoq muddatli strategik maqsadlarni amalga oshirishga xizmat qiladi. Tezida keltirilgan ilmiy tahlillar va tavsiyalar amaliyotda korxona iqtisodiy xavfsizligini boshqarish mexanizmlarini takomillashtirish uchun asos bo'lib xizmat qiladi.

Raqobatbardoshlik — iqtisodiy xavfsizlikning ajralmas qismidir. Raqobatbardoshligi yuqori bo'lgan korxonalar bozor sharoitidagi salbiy omillarga tez moslashadi, daromad va bozor ulushini saqlab qoladi hamda biznes resurslaridan optimal darajada foydalanadi. Innovatsiyalarni joriy etish, bozor strategiyalarini yangilash va yanada ilg'or boshqaruv usullarini qo'llash orqali korxonalar raqobatbardoshlikni oshiradi, bu esa ularning iqtisodiy xavfsizligini mustahkamlashga xizmat qiladi.

Zamonaviy sharoitlarda korxona iqtisodiy xavfsizligini ta'minlash — bu murakkab, tizimli va ko'p komponentli jarayondir. Bu jarayon risklarni boshqarish, moliyaviy barqarorlikni ta'minlash, raqamli transformatsiya, strategik rejalashtirish va funksional elementlarni samarali boshqarishga asoslanadi. Korxonalar o'z resurslarini integratsiyalash orqali ichki va tashqi tahdidlarga tez javob bera oladi, barqaror o'sish strategiyalarini ishlab chiqadi va raqobatbardoshlikni oshiradi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Maqolada ko'rib chiqilgan yondashuvlar korxonalar uchun amaliy yo'riqnoma bo'lib xizmat qilishi mumkin, chunki ular korxonalar iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashning asosiy uslubiy jihatlarini, strategiyalarini va tizimli mexanizmlarini birlashtiradi. Kelajakda bu sohaga oid tadqiqotlar korxona darajasida iqtisodiy xavfsizlikni baholash mexanizmlari va indikatorlarini yanada takomillashtirishga qaratilishi lozim.

Mazkur tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, zamonaviy iqtisodiy sharoitlarda korxona iqtisodiy xavfsizligini ta'minlash murakkab, ko'p qirrali va tizimli yondashuvni talab qiluvchi jarayondir. Iqtisodiy xavfsizlik korxonaning nafaqat moliyaviy barqarorligini, balki uning tashkiliy, texnologik, axborot va innovatsion salohiyatini ham qamrab oluvchi kompleks kategoriya sifatida namoyon bo'ladi. Ilmiy adabiyotlar tahlili asosida iqtisodiy xavfsizlikni ta'minlashda risklarni aniqlash va boshqarish, strategik rejalashtirish, moliyaviy monitoring tizimlarini joriy etish hamda raqamli transformatsiyani jadallashtirish muhim ahamiyatga ega ekanligi aniqlandi.

Shuningdek, korxonalarning raqobatbardoshligini oshirish, resurslardan oqilona foydalanish va innovatsion faoliyatni rivojlantirish orqali iqtisodiy xavfsizlik darajasini mustahkamlash mumkinligi ilmiy jihatdan asoslandi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, iqtisodiy xavfsizlikni ta'minlash faqatgina mavjud tahdidlarga javob berish bilan cheklanib qolmasdan, balki ularni oldindan prognozlash va profilaktik choralar ko'rishni ham taqozo etadi. Shu bois korxonalarda iqtisodiy xavfsizlikni boshqarishning integratsiyalashgan mexanizmlarini joriy etish, zamonaviy boshqaruv texnologiyalaridan foydalanish hamda xalqaro tajribani amaliyotga tatbiq etish muhim vazifa hisoblanadi. Umuman olganda, iqtisodiy xavfsizlikni ta'minlash korxonalarning barqaror rivojlanishi, investitsion jozibadorligi va uzoq muddatli raqobatbardoshligini ta'minlovchi muhim strategik omil sifatida namoyon bo'ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Bayboboeva, F. (2025). Functional elements and directions of ensuring the economic security of the enterprise. *Economics and Innovative Technologies*. https://doi.org/10.55439/EIT/vol11_iss3/i27
2. Kopylyuk, O. I., Tymchyshyn, J. V., Muzychka, O. M., & others (2021). Economic security of enterprises risk analysis and sustainability strategies. *Business Inform*. https://www.researchgate.net/publication/399078119_ECONOMIC_SECURITY_OF_THE_ENTERPRISE_RISK_ANALYSIS_AND_SUSTAINABILITY_STRATEGIES.
3. Makhmudova, G., & Janizakova, S. (2025). The importance of digitalization in ensuring the economic security of enterprises. *Modern Science and Research*. <https://inlibrary.uz/index.php/science-research/article/view/73472>.
4. Primorac, T., Kozina, T., & Turčić, I. (2018). Economic security of enterprises. *Poslovna izvrsnost/Business Excellence*. <https://ideas.repec.org/a/zag/busexc/v12y2018i2p167-175.html>
5. Shynkar, S., Gontar, Z., & Dubyna, M. (2020). Assessment of economic security of enterprises: theoretical and methodological aspects. *Econstor*. <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/248026/1/1700203878.pdf>.
6. Toxirov, A. (2024). Korxonalarning raqobatbardoshligi va iqtisodiy xavfsizligini bozor sharoitida ta'minlash yo'llari. *Ilg'or Iqtisodiyot va Pedagogik Texnologiyalar*.
7. Uktamov, K. (2023). The main directions of ensuring the economic security of enterprises. *World Bulletin of Management and Law*. <https://scholarexpress.net/index.php/wbml/article/view/2121>.
8. Uktamov, K. (2024). Improving the practice of ensuring the economic security of enterprises. *World Bulletin of Management and Law*. <https://scholarexpress.net/index.php/wbml/article/view/4388>.
9. Sadriddinova, N. X. (2025). Mechanism of ensuring economic security of the enterprise: methodological aspect. *Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot*, 3(2). <https://doi.org/10.5281/zenodo.15016953>
10. Bayboboeva, F. N. (2025). Korxonalarda iqtisodiy xavfsizlikni ta'minlash samaradorligini oshirishning nazariy-uslubiy asoslari [Theoretical-methodological bases for increasing the efficiency of ensuring economic security in enterprises]. *Innovations in Science and Technologies*

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2026. № 1

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100